

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

19. szám.

Debrecen, 1927 május 7.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Jegyzetek a magyar református tudománypolitikához.

Nem szorul bizonyításra, hogy az evangéliumi reformáció két szárnyon lendült a magasba s különösen épp a kálvini protestantizmus ezen a két szárnyon tette meg hódító útját a történelmen keresztül. E két szárny egyike a tiszta evangéliumi hit, amely „egyszer adatott a szenteknek”. (Jud. 3. 1.) s melyből és mely által élete van az Isten előtt igaz embernek; a másik pedig a komoly és szabad tudomány, amely az Isten ígéjében adott kijelentésen kívül semmi néven nevezendő tekintély, még a földi egyház tekintélye előtt sem hajlik meg, amely tehát a legnemesebb értelemben szabad.

A magyar kálvinizmus multjának legnagyobb dicsősége is éppen az, hogy ennek a két szárnynak az erejét egyformán igénybevette. A hittel lelkeket mentett, gyógyított, épített, formált, a tudománnyal pedig ezeket a lelkeket beszervezte a Krisztus királyságának kultúrájába. Ez a kultúra, éppen hitbeli mélységénél és tudományos szabadságánál fogva egyúttal az első igazán nagyszabású nemzeti kultúrává is tudott lenni Magyarországon.

Hívó protestantizmus és komoly kultúra sokáig majdnem azonos fogalmak voltak hazánkban. De az előtt, aki nyitott szemmel néz és kálvini önismerettel vizsgálódik, nem lehet kétséges, hogy ma már nem azok, sőt, hogy régóta nem azok. Már a mult század ötvenes éveiben indokoltan hangzott fel a magyar református egyház egyik legtudósabb lelkipásztorának ajkáról az a keserű panasz, hogy a magyar református prédikátorok legtöbbszörének akkor szokásos címezésében a tiszteletes mellett a „tudós” csak annyit jelent és ér, amennyit a magyar királyok történelmi címei közt a jeruzsálemi királyság. Az ezóta eltelt két emberöltő alatt ez a helyzet csak rosszabbodott. Ma ország-világ előtt nyilvánvaló az a tény, amelyt a legkülönbözőbb oldalakról és a lehető legódiosusabb beállításban nem is kétek szemünkre vetni: hogy a magyar református szellem tudományos energiája a minimumra csökkent s ehhez képest tudományos irodalmi teljesítményei is alig számbajöhetnek. Akármilyen rosszul esik is, tartozunk tisztán látni és tartózkodás nélkül beismerni azt a szomorú valóságot, hogy a magyar református tudományos szellem történetében a

jelen pillanat olyan mélypont, amely egyúttal bátran holtpontnak is nevezhető.

Ha tudni akarjuk, hogyan lehet e végzetes pontról újra az élet és a fejlődés magasságába emelkednünk, tudnunk kell először is azt, hogyan jutottunk el idáig.

A református szellemű magyar tudományosság művelői régen elsősorban a lelkipásztorok és a theologiai professzorok voltak — aminthogy, legkivált az itt legelső sorban számbajövő theologiai tudományban, természetszerűleg ezek is voltak s volnának ma és a jövőben eminenter elhivatva erre a munkára. Már most, ha a lelkipásztorok mai helyzetét és föladatkörét az egy-két emberöltővel ezelőttivel s méginkább az ennél is régebbivel összehasonlítjuk, azonnal meg kell látnunk a tudományos munkalehetőségek nagy hátrányára bekövekezett változást. Ma a magyar református lelkipásztorok előtt a gyülekezeti munka a pásztorkodás és a belmisszió terén olyan sokoldalú, terhes és elodázhatatlan gyakorlati feladatok állanak, amelyeket az egy-két emberöltővel ezelőttil s annál inkább a régebbi magyar református egyházi élet és közvélemény vagy egyáltalán nem is ismert, vagy amennyiben ismert is, nem érezte a megvalósításuk sürgős és életbevágó szükségét. Ebből következőleg a mai református lelkipásztor számára, ha hivatását lelkiismeretesen fogja föl, a rendszeres tudományos munkálkodás lehetősége — különösen szerencsés és egészen kivételes eshetőségeket nem számítva — egyszerűen nincs meg. A belmissziónak jóformán egészen új feladatköre mellett az egyházi adminisztrációnak régebben is megvolt terhei, főképp az állammal való sokszoros kapcsolat révén, nagymértékben megsokasodtak s ritka kivételektől eltekintve, egészen a lelkipásztorok vállára nehezednek. A lelkészi állások javadalmazása nagy átlagban messze van attól, hogy etekintetben gondtalan életet biztosítson s a lélek szárnyát megszabadítsa egy csomó nyugös földi kötelektől, — viszont az átlagonfelüli jobb, vagy éppen gazdag javadalmazás legtöbb esetben (a gazdálkodással való foglalkozás kényszere folytán) megint csak lélektelen nyugöt jelent. Hozzá kell ehhez vennünk még azt is, hogy a legutóbbi fél-háromnegyedszázad folyamán úgy a theologiai, mint egyéb tudományokban egyfelől óriási irodalmi termelés, másfelől a legapróbb részletekbemenő

specialisatio állott be: mindkét körülmény lehetlenné, vagy a lehetlenséggel határossá tette, hogy a nagyobb szakbeli közönyvárakhoz hozzájárni nem tud s a folyton szaporodó szakirodalmat a maguk erején megszerezni és önállóan áttekinteni képtelen magyar református lelkipásztorok zöme tudományos kutató és feldolgozó munkát folytatni, abszolút értékű tudományos irodalmat termelni képes legyen. E tekintetben legtöbb, bár nem minden lehetőség az elmúlt két-három emberöltő folyamán még leginkább a theologiai főiskolák professzorai előtt volt nyitva: de viszont ugyanez idő alatt fejlődött ki legjobban az az abnormis és csaknem kóros állapot, hogy a theologai tanárok a közegeházi administratio, sőt sokszor a saját főiskoláik ügykezelése céljaira oly sűrűn és oly mértékben vétettek igénybe, hogy ez közudomás szerint igen károsan befolyásolta nemcsak tudományos teljesítőképességüket, de még szorosabb értelemben vett docensi föladatkörük ellátását is, különösen ami a megfelelő tudományos succrescentia nevelését illeti.

Mindezen körülmények összhatásából az a sajnálatos eredmény állott elő, hogy a nemcsak receptív, de produktív tudományos munkát is folytatni képes magyar református lelkipásztor — *gyakorkló* lelkipásztor — typusa a legközelebbi évtizedekben jóformán teljesen kiveszett. Szilady Aronaink és Szeremlei Sámueleink ninesenek, de aligha is lesznek többé. De ugyanezen idő alatt bekövetkezett még egy másik szomorú visszacsökkenés is: nemcsak tudományos theologiai irodalmunk fejlődött vissza, de egyéb, főként szellemi tudományágak műveléséből is — elsősorban a politikai-, irodalom- és egyéb művelődéstörténelemből — jóformán teljesen kiszorult a református, általában a protestáns szellem éles és tiszta levegője, átvilágító fénye. Egy-két emberöltővel ezelőtt még az volt a helyzet, hogy a szellemi tudományok, elsősorban a történelem magyar művelői között erőteljesen protestáns szellemű, részben theologiai képzettségű, vagy éppen lelkészjellegű egyének vezettek. Ez a nemes traditio azonban a Szilágyi Sándorok és Salamon Ferencek, Gyulai Pálok és Beöthy Zsoltok nagy nemzedékeinek kihálásával úgyszólván nyom nélkül megszakadt. A tanár- és tudósképzésre mind kizárólagosabb befolyást nyert az állami művelődéspolitikai saecularis szelleme, amely a szellemi tudományok művelőinek ifjabb nemzedékeit először a mult század harmadik negyedében uralkodott Comte-féle pozitivizmus irányában befolyásolta, hogy azután a lassú kezdetekből fokozatosan újraéledő s napjainkban virágkorát élő katolikus történelemtudomány és thomista kultúra filozófiai conceptióknak engedjen, sőt öntudatosan nyisson teret. Ezt a folyamatot a protestáns egyházak semmivel sem ellensúlyozták, sőt hosszú ideig még észrevenni sem látszottak. Csak egynéhány év óta eszmél protestáns közvéleményünk riadtan és tanácstalanul arra, hogy a magyar szellemi és különösen történelmi tudományosság céhbéli vezérei részéről egyenesen jelszóként van kiadva a magyar történelemnek katolikus szellemben való átértékelése és általában a szellemi tudományok mezejének a „destructív — liberális — forradalmi” protestáns szellemtől való megtisztítása és „Constructiv-conservatív” „keresztény” szellemmel elárasztása. És a jelszó ki-

tűzését nyomon követi a konkrét tudományos termelés is, a modern módszeresség impozáns birtokában, formailag teljesen európai színvonalon, de tartalmilag a protestantizmus szelleme és kulturális értékei ellen való legerősebb elfogultság minden nyilvánvaló jelével s végeredményben tudományos szempontból is káros hatásaival.

Csak egynéhány legszembeesőbb tünetére hadd mutassak rá annak a megdöbbentő helyzetnek, amely mindezen, csaknem végzettszerű körülmények összhatásából reánk nézve következett.

Oly tudományos, főként történelmi témákat, amelyeknek földolgozására minden józan logika és természetes szükségszerűség szerint protestáns szellemű tudósok volnának hivatva, földolgozának előlünk idegen szellemben s így minden formai tudományos követelmény megtartása mellett is a lényegben erős ferditésekkel mások. Nem égbekiáltó szegényünk-é ebből a szempontból, hogy pl. egy Méliusznak, egy Komáromi Csipkés Györgynek, egy Ráday Pálnak tudományos földolgozására római katolikus paptudósok vállalkoztak? — hogy csak a legeslegnotóriusabb eseteket idézzem a sok közül.

Egyetlen nagyon szépen indult protestáns tudományos munkaszerveztünk, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság már a háborúelőtti években erős visszaesés jeleit mutatta, azóta pedig, vezetőinek legnemesebb erőfeszítései ellenére, csak tengéletet él.

Tudományos és tudománynépszerűsítő folyóiratainkban egy-két ember hősiesség energiája tartja a lelket. Irodalmi, könyvkiadó vállalatainkban hasonlóképen. Ha ez az egy-két ember ki talál dőlni, velük együtt omlik össze fáradsággal létrehozott féleredmények és ígéretes reménységek légiója.

Tudományos irodalmi kritikánk nincsen, ennek helyén szabadon tenyészik a jókaratú vállveregetés, vagy a rosszakaratú ledorongolás. Ennek köszönhető, hogy a tudományos jelleg igénylésével napvilágot láthatnak — részben közköltésen — olyan művek, amelyek egy egyetemi tudományos szemináriumban dolgozó kezdő hallgató első szárnypróbálgatásának színvonaláig sem jutnak el módszer és alaposság tekintetében. Egyházi publicistikánkban — amelynek az egyik legfontosabb föladata éppen ezeknek a kérdéseknek folytonos nyilvántartása, tisztázása, az egységes megoldáshoz közelebbvittele volna — a legsiralmasabb egyházkerületi particularizmus uralkodik, mely legjobb irodalmi erőinket forgácsolja szét s makacsul gátolja egyetemesebb nézőpontok érvényrejutását.

Lehet-é aztán csodálnunk, vagy épp rossz néven vennünk, ha a hatalmas arányokban bontakozó magyar tudományos élet ítélőszéke előtt a hazai protestáns theologiai tudományosság hovatovább elhanyagolható mennyiségként tűnik föl? „A magyar tudománypolitika alapvetését” tárgyaló, legújabbban megjelent nagy gyűjteményes kiadványban a theologia művelése (eltekintve az egyetemi theol. fakultások szervezetének rövid ismertetésétől) egyetlen árva szóval sem említettik. Igaz, hogy ez a mellőzés nemcsak a protestáns, hanem a katolikus theológiát is éri, de ez nekünk nagy vigasztalásunkra már csak azért sem szolgálhat, mert hiszen éppen mi voltunk eddig mindig azok, akik — szemben a katolikus theo-

logiai tudományművelés hermetikusan elzárt világával — erőteljesen, sokszor még a keleténél is erőteljesebben hangsúlyoztuk a protestáns teológiának az egyetemes nemzeti tudományossággal és kultúrafejlődéssel való eleven és szükségszerű kapcsolódását. Hogy pedig a magyar állam a magyar tudományfejlesztés érdekében hozandó nagyméretű áldozatait megfelelő mértékben ki fogja-é terjeszteni a magyar protestáns teológiai tudományfejlesztésre is: e kérdésre a nemleges felelet ezek után nem lehet kétséges. És itt megint csak nem lesz hathatós vigasztalás az a tudat, hogy hiszen az állam a katolikus teológiai tudományművelést sem segíti, mert ennek megvannak egybűnben a maga bőséges segélyforrásai, amelyek közt akárhány van, régibb vagy újabb, directe vagy indirecte állami eredetű, — nem is szólva arról, hogy a mai magyar tudánypolitika már érintett szelleme mennyire alkalmas arra, hogy katolikus papi és nem papi tudósok munkásságának a nem teológiai tudományágakban is tág teret nyisson és bőséges támogatást biztosítson.

*

Vagy magunk segítünk tehát magunkon Isten után, vagy senki más. S ez utóbbi esetben a magyar protestantizmus tudományos szelleme és teljesítőképesége ezen a mély- és holtponton belátható időn belül menthetetlenül el fog sorvadni.

Az önerőnkől való segítségek pedig egyetlen módja egy központi tudományos és irodalmi szervezet létrehozása volna.

Ez lenne hivatva és ez lenne képes csekélyszámú tudományos munkaerőinket egységes szervezés és programmszerű munkafelosztás által valóssággal megsokszorozni, hatványozott teljesítőképeségre bírni.

Ez lenne hivatva tervszerűen gondoskodni a csaknem teljesen hiányzó tudományos, elsősorban teológiai succrescentiáról.

Ez teremtene tudományos közszellemet és magas szempontú kritikát.

Ez képviselné és irányítaná egyszóval a magyar református egyházak s tágabb kihatással az egész magyar protestantizmusnak a tudánypolitikáját, oly módon és olyan eréllyel, ahogyan az multunk hagyományainak és jövőnk érdekeinek egyedül lenne megfelelő.

*

Végül még csak arra legyen szabad rámutatni, hogy ez a tudományos szervezkedés egyházunk életére nézve elsőrendű és sürgős gyakorlati fontossággal is bír, — tehát nemcsak decorum és fényűzés kérdése, mint talán némelyek vélik, amelynek megoldásával nyugodtan várhatunk addig, amíg égető gyakorlati kérdéseinket mind meg nem oldottuk.

Szerintem végzetes hiba volna megfeledkezünk arról, hogy éppen a legsürgősebb és legfontosabb, megoldásra legtűrelmetlenebbül váró gyakorlati egyházi életkérdéseink mennvire nem oldhatók meg a tudomány megvilágító és tisztázó erejének igénybevétele nélkül.

Ákár ha a lelkészválasztás és az egyházfegyelem előtérben álló s hovatovább odázhatatlanoknak bizonyuló reformjának súlyos problémáit nézzük, — akár ha a látóhatáron meggondolástkeltően emelkedni kezdő hitvallási kérdés bonyodalmaikat tekintjük, — akár ha a belmissziói munkásság egységes kiépítésével s kimélyítésével ösz-

szefüggő kérdés- és problémacomplexumra gondolunk: lehetetlenség el nem ismernünk, hogy alapos tudományos tájékozódás és tisztázódás nélkül mindezen cardinalis és vitális fontosságú gyakorlati életkérdéseinkkel (amelyeknek még szaporíthatnám a számukat) vakon és tehetetlenül állunk szemben. Ezeket a kérdéseket nem lehet „megoldani” amúgy kapaóából, incidentaliter, vagy éppen puccsszerűen. Ezeknek megnyugtató törvényhozási rendezését s gyakorlatba való egészséges, zökkenő nélküli átvitelét évek hosszú sorára terjedő legkomolyabb tudományos tanulmányozásnak kellene és kellett volna már is megelőznie, — éppúgy, ahogyan egy új orvosság feltalását és gyakorlati alkalmazását elvont laboratóriumi tudományos vizsgálódások hosszú, türelmes, szürkén aszkétikus sora előzi meg. Amilyen igaz az, hogy a magyar református egyház mindnyájunktól óhajtott jobb jövője nem lehet valami nyomorult, a szektákéhoz hasonlatos vakondokélet — olyan bizonyos az, hogy ennek a jobb jövőnek előkészítéséből a hívő, de teljes és szabad tudományosságnak ki kell vennie a maga Istenrendelte és semmiféle más surrogát tényezővel nem pótolható részét.

Ne feledjük azt se, hogy egy intenzív tudományos és irodalmi életet élő és munkát kitermelő magyar református egyháznak a nemzetünk mindenkorai kultúráját irányító tényezők előtt is nagyban emelkedni fog a becsülete — még az esetben is, ha ezek az irányító kulturális tényezők egvébként a jövőben nem sok benső rokonérzéssel fognának is viseltetni a protestantizmus iránt. Az pedig, hogy a magyar protestantizmust a hivatalos magyar nemzeti kultúra őrei és csinálói magasrendű szellemi teljesítményei alapján még fog csikorgatva is megbecsülnék: elvégre szintén emi-nens gyakorlati érdeke egyházunknak, aminek esetenként még anvagi téren is lehetnek előnyös következményei. (Az alig 1 milliónyi, de nagyszerű tudományos és irodalmi tevékenységet kifejtő francia protestantizmus az ultramontán és materialista keresztelésű francia közszellemben éppen ezáltal tudott kivívni magának osztatlan elismerést, elannyira, hogy francia protestáns tudósok nem egyszer még teológiai munkáikért is akadémiai koszorúkat, díjakat nyernek!)

Végül gondoljuk meg, mekkorát emelked-nénk teológiai tudományosságunk európai színvonalra fejlesztésével, legfontosabb eredményeinek idegen nyelvű rendszeres publikálásával a külföldi protestantizmus szemében, amelynek becsülésében a legutóbbi másfélszázad alatt jórészt éppen régebbi tudományos positióink elhanyagolása és feldolgozása miatt szállottunk le. Hogy pedig a külföld által való megbecsültetés megint mekkora gyakorlati érdeke egyházunknak, azt éppen a mai napok magyar reformátusainak kell legkevésbé magyarázni.

A magyar református tudományosságot halottaiból feltámasztani és azzá tenni, amivé történelmi hagyományai és isteni rendeltetése folytán lennie kell: igazán nem fényűzés. A madárnak sem fényűzésből adott két szárnyat az Úr Isten egy helvett. Legyen a hitünk akármilyen erős, mély, építő és alkotó és akármily kristálytisza evangéliumi hit: ez a félszárny a tudomány testvérszárnyának segítségével nélkül mégis előbb-utóbb a routine és a secturianismus föld-

hözragadt porában fogja tehetetlenül vércsre csapkodni és elpusztítani saját magát és azt, amit emelni lett volna hivatva: vallásunkat és egyházunkat!

Egyház

A beregi egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Az alkotó tagok és egyházi ügyek iránt érdeklődők már megszokott, impozáns részvételével tartotta meg a beregi egyházmegye tavaszi rendes közgyűlését Vásárosnaményban 1927 április 26-án. A magasszárnyalású esperesi imádság után dr. Gulácsy István egyházmegyei gondnok nyitotta meg a közgyűlést. Ezek a megnyitók mindig revelációi egy olyan nagy ember lelkének, aki eleven „világi” bizonyosság a Pál I. Kor. 12. r.-ben leírt „χρισματα πνευματικα” felől. A törekeny testben lakó erős, páli lélek, a szintelen, de belső átélésről tanúskodó hang megragadja, foglyul ejti hallgatóit. A Krisztus tudományáról, mint legmagasabb bölcseségről tett erős bizonyosság után, a mai világban dúló szellemi harcok lavinájára mutat, mely harcokkal szemben védőül egy nagy valláserkölcsei szervezkedés irányait és a köteleességek kultuszát jelöli meg. Őszinte kálvinista lélekkel egyetért Püspök urunknak az 1848. évi XX. t.-c. megvalósításáért a felsőházban mondott beszédével és ennek a mozgalomnak sikerre viteléért minden keresztvént nemes szavakkal buzdít: végül kéri a közgyűlést, hogy nemzetünk és egyházunk nagy fiát, gróf Bethlen István miniszterelnököt kimagaslóan fényes nemzeti munkájáért feliratban üdvözölje. Közgyűlés így határozott.

Következett az esperesi időszaki jelentés, melynek nyomán megörökítettük jegyzőkönyvünkben néhai György Endre emlékét és még sok-sok esztendőt kívántunk gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok úrnak súlyos betegségéből történt felgyógyulása alkalmából. Melegen, méltóan ünnepeltük egyházmegyénk nagynevű gondnokát főrendiházi taggá egyhangúlag történt választásáért; az üdvözlő beszédet a beregi traktus világi szónoka, a nagyérdemű Papp Imre tanácsbíró mondta.

A tanügyi bizottsági elnök és a számvevőszék gondos jelentéseiből megnyugvással állapítottuk meg, hogy tanügyünk és egyházaink anyagi állapota, csekély kivétellel, jó rendben vannak. A tanítói kar jogos sérelmeit orvosolandó, felírt közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez, hogy a kultuszminiszteriumhoz a Konvent útján felterjesztést intézzen, mely szerint a tanítóság nagy károsodásával megállapított értékegységes revízió alá vétessék és a kántortanítói javadalom sokszor sürgetett kettéválasztása is mihamarabb megtörténjék. Ugyancsak felírtunk a kerülethez azért is, hogy az összes egyházi adók községi kezelésbe adhatását a magas kormány intézményesen biztosítsa. Bár az ilyen megoldás nehéznek látszik, de kis jóakarattal a nagy nemzeti munkát is végező lelkészek és tanítók kiemelhetők a provent-harcok tüzeiből.

A belmissziói előadó jelentése rávilágított arra az öröndetes tényre, hogy a lelkészek most már

szívesen veszik fel az intenzivebb gyülekezeti munka gondjait, természetesen a falusi lehetőség határai között: a jelentés egyik-másik pontja különben élénk vitát is eredményezett.

Különböző természetű szerződések, díjlevelek, adókulesok, kölcsönügyek és segélykérvények elintézése után délután 1 órakor énekléssel és hálaadással ért véget a közgyűlés.

Gyűlésen kívül megalakult az egyházmegye énekkara lelkészekből és tanítókból, Gáll János vásárosnaményi állami iskolai igazgató-tanító karnagyságával. Ha a hevült lelkek továbbra is izzásban maradnak, úgy ennek az alakulásnak jelentős szerep jut az egyházmegye eddig meglehetősen sivár belső életében.

Erről a gyűlésről általában azzal a meggyőződéssel távoztunk, hogy nincs igazuk azoknak, akik az egyházi adminisztrációt lélek nélkülséggel vádolják. Tanultunk, elmélyedtünk, gyönyörködünk! És hogy így lett, abban az Elnökség lelke volt a „spiritus movens”.

Beregsurány, 1927 április 28.

Palágyi István,
egyházmegyei főjegyző.

Iskola

A debreceni kollégiumi nagykönyvtár helyzete és jövő fejlődésének lehetőségei.

Komoly és súlyos ok készítet, hogy a közvélemény s különösebben a kollégiumi igazgatótanács és az egyházkerületi közgyűlési tagok szíves figyelmét felhívjam a kollégiumi nagykönyvtár helyzetére és égető anyagi bajai orvoslására. A hivatalos tárgyalások szűkreszabott kerete ugyanis nem engedi meg, hogy előterjesztéseink indokait is részletesen kifejthessük, ezért szükséges, hogy rövid helyzetrajz formájában az illetékeseknek elibe tárhassuk, hogy voltaképpen mit is kérünk és minek a megadását reméljük?

Mindenekelőtt felesleges arról szólanom, hogy a debreceni kollégiumnak vitathatatlanul könyvtára a legékeesebb és legbecselesebb tulajdona. — Hazai viszonylatban is jelent ez annyit, mint bármilyen tanintézet, mert a könyvtár alapozó és a kutatást biztosító munkája nélkül sem a tanárok, sem a növendékek, sem a tudományt, vagy csak az általános ismereteket is kedvelő közönség boldogulni, előbbrejutni semmiképpen sem tudna. Bátran merem állítani, hogy a kollégiumi nagykönyvtár nélkül a debreceni Kollégium sohasem tudott volna azzá lenni, amivé idők folyamán fejlődött: a magyar kultúra egyik legfőbb erő-tényezőjévé, a Tisza István tudományegyetem méltó elődjévé. Külföldi értékelésben pedig könyvtárunknak még nagyobb jelentősége van, mint akármelyik oktató intézetünknek, mert az egyetemmes kultúra kincsei vannak falai között minden idők és minden emberek számára felhalmozva. Nemzetközi szemszögből egy ország kulturális szintjének fokmérője éppen könyvtárai és múzeumi s minél rendezettebbek ezek és minél több értéket képviselnek, annál kedvezőbb az ítélet az illető ország és nép művelődéséről. Kollégiumi

könyvtárunkkal bátran kiállhatunk a nemzetek ítélőszéke elé, méltó dicsekedésünk és jogos büszkeségünk tárgya az!

Ily egyedül helyes és indokolt értékelés mellett egy percig sem lehet vita tárgya, hogy a kollégiumi nagykönyvtárat minden erőnkől fejlesztenünk kell s ha a Kollégium nehéz anyagi helyzete erősebb tempót nem is enged meg, legalább a békebeli keretek fenntartásához ragaszkodnunk kell. Örömmel állapítom meg, hogy eleddig idevonatkozó törekvésem az egyházkerület részéről mindig teljes megértésre talált s azok a legminimálisabb anyagi eszközök, amelyek az egészségesen megvont keretek fenntartásához szükségesek voltak, mindenkor rendelkezésemre bocsátottak. Nincs kétségem affelől, hogy jövőre is ez lesz és marad a helyzet, mert ellenkező esetben olyan értékrombolás következne be, amiért senki, aki hazáját, nemzetét és a magyar kultúrát igazán szereti, felelősséget nem vállalhatna.

Annál fájdalmasabban érint azonban, hogy a kollégiumi gazdasági tanács a maga részéről a könyvtár szükségletei kielégítéséhez a Kollégium háztartásában már évek óta nem tudja megtalálni a kellő fedezetet s a dologi beszerzések rovatát az általam kért 6000 (hatezer) és a kötések rovatát az igényelt 2000 (kettőezer) pengő helyett 4000 (négyezer), illetőleg 1500 (ezeröttszáz) pengőben hajlandó csak az 1927—28. költségvetési évre kielégíteni. Hiabavalónak bizonyult minden érvelem, e kereten túlmenő intézkedést kieszaközlnöm nem sikerült. Most tehát az igazgatótanácsnak és az egyházkerületi közgyűlésnek kell eldöntenie, hogy a jövő költségvetési évre miképp alakuljon a könyvtár sorsa és hogy vajjon éppen csak a könyvtár lehet-e az az intézmény, amelynél a békebeli fejlesztési arányok — a gazdasági tanács megállapítása szerint — nem tarthatók s következésképp nem is tartandók be.

Mint a könyvtár ezidőszerinti vezetője, kénytelen vagyok megállapítani, hogy 1914 óta a könyvtárral szemben a gazdasági tanács részéről követett politika majdnem mindig az igények lefaragásában s a dologi beszerzések fedezeti összegének a megszorításában élte ki magát. Tavolról sem állítom, hogy ez az eljárás könyvtárellenes akart volna lenni, de végső fokon ahhoz a sajnálatos eredményhez vezetett, hogy a könyvtár 1924—25-ben már a német és magyar folyóiratokat sem tudta rendesen fizetni. Az 1925—26. költségvetési évben aztán az egyházkerület bölcsessége a könyvtári beszerzések rovatát felemelte 68 millió papírkoronára s a duplumkönyvtári bevételből befolyt 56 millió koronát is a háborús hiányok kiegészítésére a könyvtár rendelkezésére bocsátotta. Ez évben tehát a könyvtár olyan helyzetbe jutott, hogy minden nagyobb hiányát pótolhatta és minden reménye megvolt, hogy most már a dolog nehezebb részén túljutván, kivárhatja a jobb idők elkövetkezését. Az 1926—27. költségvetési évre azonban a gazdasági tanács a hatvannyolcmillió beszerzési rovatot leszállította 4000 pengőre (50 millió koronára) s az 1927—28. évre ismét csak ekkora összeget hajlandó előirányozni. Az 1926—27. évi beszerzések összegét az egyházkerület a 371—1926. 6. sz. határozatában felemelte a régi hatvannyolcmillió magasságára, az 1927—28. évi rovatnál ismét a kerületnek kell tehát imperative rendelkeznie.

Néhány adattal illusztrálni kívánom, hogy még a 6000 pengő is mily szerény összeg s hogy a 4000 pengős redukált költségvetés meg éppen mennyire elégtelen. A könyvtár kiegészített folyóirat- és gyűjteményes művei állományának az évi továbbrendelési összege 58 millió papírkorona, tehát már ez 8 millióval több, mint amennyit a gazdasági tanács engedélyezni hajlandó. A legnélkülözhetetlenebb külföldi és hazai könyvtermékek megvásárlására maradna tehát a megadni kért 6000 pengőből körülbelül 1300 pengő. Ítélné meg bárki, hogy micsoda szegényes morzsalék ez ahhoz képest, hogy az embrionális állapotát élő helyi egyetemi könyvtár budgetje is egy évre több, mint 10,000 P, a mi könyvtárunknál jelentősebbnek éppen nem mondható akárhány külföldi közkönyvtár dologi beszerzési rovata pedig az 50—100,000 aranykoronás keretek között mozog.

Elismerem, hogy a könyvtár anyagi helyzete azáltal is rosszabbodott, hogy tőkéje semmivé vált, hogy az államsegély erősen redukálódott és a városi segélyezés mérve sem éri meg el a békebeli összeget. Am mindezek a Kollégium többi intézményeivel közös bajok s ha azok életében mégsem történik, mert nem történhetik reductió, miért kell akkor éppen csak a könyvtár fejlődését eltorlaszolni? A Kollégium életében a szükségletek sorrendi megállapításánál miért mindig a könyvtár az utolsó s miért éppen csak ennek a szükségletei kielégítésére nem jut fedezet? Nem arról van tehát szó, hogy a könyvtár újabb deficiteket okozzon a kollégiumi háztartásnak, hanem hogy a Kollégium szükségletei egybeállításánál a sorrend a könyvtár javára elfogadhatóbbá tétessék s a száz szükséglet között ne éppen a szellemiek kielégítése legyen a kilenevenkilencedik, vagy századik, amelyre nem jut fedezet. A tiszántúli egyházkerület közgyűlése egyszer már kimondotta, hogy a könyvtár szükségleteinek a kielégítése van olyan eminens érdek, mint a kollégiumi alkalmazottak fizetése, tehát csak e bölcs megállapításnak kell egy kisrészben a logikus konzekvenciáit levonni.

A könyvtári szükségletek ki nem elégítésénél mindig a könyvtári alapok fedezeti elégtelensége szokott takaróul szolgálni. Dehát hol van a föld kerekéségén az a kulturális közintézmény, amelynek számottevő saját jövedelme volna? Bizony a könyvtárak nem takarékpénztárak s azokat a segélyek különböző mérvével kell olyan helyzetbe juttatni, hogy hivatásuknak megfelelhessenek. — A kollégiumi könyvtár különben is a takarékoságnak olyan példáját szolgáltatja az irodai anyagfogyasztás s a személyzeti ellátás tekintetében, hogy pályázat esetén talán a világ minden létező és működő közkönyvtára között az első díjra tarthatna számot. Nem félek kimondani, hogy a könyvtár összes dologi kiadásait a könyvtár személyzeti ellátása területén takarítjuk meg. Hogy igazat mondok és nem túlozok, például hozom fel a helyi egyetemi könyvtárat, ahol körülbelül húszezer darab könyvre jut 10 tisztviselő, kiknek összes személyi illetménye egy évre 21,579 pengő 28 fillér, míg a tízszer nagyobb kollégiumi könyvtárat csak egy személyzet vezeti, egy állandó könyvtár-tiszt kezeli és egy altiszt szolgálja ki és a személyzeti kiadások végösszege, a könyvtár-igazgató 1000 pengős tiszteletdíját is beleszámítva, évi 5514 pengő 24 fillér.

A gazdasági tanács által megvont 4000 pen-

gós költségvetési határ változatlanul hagyása különben részletezve azt jelentené, hogy a könyvtár 134 féle folyóiratából — hogy valami egyébre is jusson — le kellene mondani legalább a felét. — Egy kis statisztika megvilágítja, hogy ez mit jelent. A 134 folyóiratból 78 olyan folyóiratunk van, amelyik az első évfolyamtól kezdve jár s van a sorokban nem egy olyan, amelyik 100, 150, sőt 170 meglevő évfolyamra tekinthet vissza. Van továbbá 45 olyan folyóiratunk, melyet 1910 előtt az akadémiai tanszakok munkájának a biztosítására rendeltek meg s amelyek — amennyire lehetséges volt — visszafelé is kiegészítettek, úgyanyira, hogy szintén majdnem teljesek. S alig egy pár olyan új folyóirat akad, amelyet megszünt régebbieknek a helyére azért kellett megrendelnünk, hogy a tudomány legújabb fejlődésével lépést tarthassunk. Nos, megbecsülhetetlen kultúrértékek lerombolása nélkül lehetséges-e itt akárcsak a legkisebb leépítés is és nem minden inkább azt parancsolja, hogy a könyvtárat a jobb jövő érdekében is a kellő fejlődési nívón tartanunk kell?

Az adatok beszélnek s én nem kételkedem, hogy az illetékesek bölcsessége most is megtalálja azt az utat, mely fölfelhaladást és nem alászállást jelent.

Dr. Varga Zsigmond.

Külföld

Egyetlenegy mozgóképszínház sincsen Brooklin 47,000 lakosú amerikai városban (Boston mellett), amely tehát e tekintetben körülbelül a világ összes városai közt páratlanul áll. Lakosai, akik az Egyesült-Államok leggazdagabb polgárai közé tartoznak, még 1921-ben népszavazás útján jelentették ki, hogy a film-színházat, főképp az ifjúság szempontjából, nem tartják kívánatosnak és nem tűrik meg városukban.

A római egyháznak, a legújabban megjelent pápai évkönyv szerint jelenleg 61 biborosa van, akikből 35 olasz. A püspökök száma az egész világban felül van az ezereken, az apostoli vikáriusoké kb. 300. A pápa címei a következők: római püspök, Jézus Krisztus helytartója, a katolikus egyház pontifex maximusa, a Nyugat pátriárkája, Olaszország primása, a római érseki tartomány metropolitája. XI. Pius (Achille Ratti) a 261-ik a pápák sorában (már t. i. a hivatalos római számítás szerint).

Késő engesztelődés, hiabavaló jóvátételei. A francia kamara most fog újra tárgyalni egy törvényjavaslatot, amely a francia állampolgári jog megszerzésével foglalkozik. Ez a javaslat többek között törvénybeiktatni kívánja azt, hogy azoknak a hugenotta „réfugié” családoknak az ivadécai, amelyek a nantesi edictum 1685-iki visszavonása (a francia reformátusok törvényen kívüli állapotba helyezése) következtében voltak kénytelenek kivándorolni, Franciaországba költözésük esetén a francia állampolgárságot a lehető legkönnyebben megszerezhessék és mentesíttessenek minden egyebekre nézve kötelező előfeltétel megszerzésétől (pl. ne kelljen Francia-

országban megelőzőleg meghatározott ideig lakniok stb.) Könnyen sejthető, hogy az egykor hatalmas francia államot ennek a látszólag nagyon generizus és egy szörnyű multat szépen expialni akaró gesztusoknak a megtételére tulajdonképpen az egykor 40 és több milliós népességének lassú, de föltartóztatlan apadása készíti. Ennek ellensúlyozására szolgálna a többek között az állampolgárság megszerzésének megkönnyítése is. Gyakorlati haszna azonban aligha lesz ez intézkedésnek, mert a dicső emlékü hugenotta réfugié-k ivadécai ma is tekintélyes számban élnek ugyan még Svájcban, Németországban, Hollandiában, Angliában, Amerikában, ámde ezeket francia nevükön kívül már semmi sem köti eredetű népükhöz s mostani hazájukban — hol rendszerint tekintélyes vagyonnal bírnak s előkelő állásokat töltenek be — aligha érzi magát csak egy is arra indítatva, hogy Franciaországba „visszavándoroljon”. Nevezetes, hogy a világháborúban a német hadsereg több magasrangú tisztje s ilyen francia-nevű hugenotta ivadék volt s így, a javaslat, ha törvénné válnék, ezekre és ezek leszármazottaira is kiterjesztené (?) a francia állampolgársághoz való könnyű hozzájuthatás kedvezményét.

A braunsweigi demokrata párt határozatilag ajánlja tagjainak, hogy az egyházukhoz maradjanak hívek s még akkor se forduljanak el attól, *hogyha esetleg a lelkészeik más politikai párthoz tartoznak is*. „mert, — úgymond a határozat — az egyházat, ezt az ősi, jelentős művelődési tényezőt, tevékeny, közös munkálkodással áldássá kell tenni népünk valamennyi rétege és köre és a mai népállam számára is”. Kiválóan bölcs beszéd, de — még Németországban is ritka!

Női lelkészek. A dán kultuszminiszter elutasította a dán nőegyesületek abbéli kérését, hogy nyújtson be törvényjavaslatot a nők lelkészi képzésére érdekében. — Ezzel szemben a hamburgi evangélikus egyház zsinata a theológiai végzettségű nőket megbízta és feljogosította a női letartóztatottak közt mindennemű lelkészi szolgálat és lelki gondozás végzésére (egyedül a sakramentumok kiszolgáltatását véve ki). rl.

Különfélék

Az egyetemes konvent 1927. május 4-én kezdődő ülésén dr. Baltazár Dezső püspök imádsága után gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok tartott megnyitó-beszédet, megemlékezvén a konvent nagy veszteségéről: dr. Darányi Ignác, György Endre és Kiss József haláláról, majd dr. Balogh Jenő egyházkerületi főgondnok üdvözölte gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok világi elnököt egészségének helyreállítása alkalmából. Azután megkezdődött a gazdag tárgysorozat tárgyalása.

Generális visitáció a szatmári egyházmegyében. Baltazár Dezső püspök május hó végén és június hó elején látogatja és vizsgálja meg kíséretével a szatmári egyházmegye egyik részét, mintegy 32 egyházközséget.

badban tartott biblia óra vitte közelebb a lelkeket Istenhez. Este vallásos ünnepély zárta be a konferenciát. Ferenczy Gyula debreceni ny. egyetemi tanár Isten országa és a nők címen beszélt, Parm kisasszony pedig a leányok közötti keresztyén munka világhelyzetét mutatta be s megemlékezett hazájának, Norvégiának az életéről is. A vallásos ünnepélyen közreműködtek még a Polgári Dal-egylet karének előadásával, Török Ica, Dobray Zsuzsika szavalatokkal, Fehér Margit, Balogh Nándorné, Egressy Gyula, Tóth Bálint egy szép ének-quadettben való előadásával és Papp József szólóénekekkel.

Egyetemes keresztyén Ifjúsági konferenciát rendeznek Szigligeten, a Balaton partján augusztus 17. és 21. között Magyarország Keresztyén Ifjúsági Egyesületei. A konferencián részt vehet minden 18 éven felüli ifjú, felekezeti különbség nélkül. A kitűnő előadások, tábortüzek, eszmecserek mellett sport, fürdés, üdülés a kitűnően felszerelt táborban. A részvételi költségek alig haladják meg a 10 pengőt. — Felvilágosítást nyújt a Ker. Ifj. Egyesületek Nemzeti Szövetsége minden délelőtt 10—11-ig, hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 5—7-ig. Budapest, IX. Üllői-út 29. II. emelet.

Tanulmányút Németországban. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek nagyszabású útát készíteneek elő Németország következő városaiba: Bécs, München, Stuttgart, Heidelberg, Rajna völgye, Köln, Béthel bei Bielefeld, Hannover, Hamburg, Berlin, Erfurt, Eisenach, Nürnberg, vissza Budapest. A tanulmányút célja megtekinteni Németország belmissziói intézményeit és a német keresztyén ifjúsági egyesületek munkáját. A tanulmányút résztvevőinek száma kb. 40 személy. A csoport Budapestről indul július 5-én. Vizumról gondoskodunk. Részvételi költségek nem haladják meg a 300 pengőt, pontos adat később jön. Előzetes jelentkezések Ker. Ifj. Egyesületek Szövetsége, Budapest, Üllői-út 29. II. emelet.

Fiúk és cserkészek részére augusztus 6. és 16. között rendez országos konferenciát és üdülést a Ker. Ifj. Egyesületek Szövetsége a „Szigligeti Táborban”. Ugyanitt kurzus lesz olyan lelkészek,

segédlelkészek, teológusok, tanítók, tanárok stb. részére, akik fiú- vagy cserkész munkát szeretnének kezdeni és ebben kiképzést nyerni. Olvasóink figyelmét felhívjuk, hogy fiaikat küldjék ide. különös szeretettel várnak iparos, kereskedő és földmivelő fiúkat 18 évig bezárólag.

Tizenhét nemzet Ifjúsága a Balaton partján. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége (Y. M. C. A.) e nyáron két nemzetközi táborot rendez. Az egyiket az angol király hívta meg egyik uradalmának erdejébe, a másikat Magyarországon rendezik Szigligeten, augusztus 2. és 9. között. A táborban, melynek előkészítő munkálatai erősen folynak, a következő nemzetek lesznek képviselve: Amerika 20, Magyarország 15, Csehország 15, Ausztria 10, Lengyelország 10, Olaszország 3, Jugoszlávia 10, Németország 10, Svájc 5, Románia 3, Bulgária 3, Törökország 3, Finnország 3, Hollandia 2, Anglia 2, oroszok Európából 5, Görögország 3. A Világszövetségtől négy genfi titkár érkezik s több kiemelkedő alakja a világszövetségnek.

KÖNYVEK-VILÁGA

az egyedüli magyar könyvszemle, mely kiválógtatja, ismerteti, méltatja a minden tekintetben kifogástalan könyveket. Nagy segítség ez a lap a könyvet szerető és olvasó lélek számára. ha vezetésére bízta magát, nem kell csalódottan letenni könyvet a kezéből, mert mielőtt az olvasáshoz fogna, a

KÖNYVEK VILÁGÁ-

ból megtudja, hogy mit és miért olvas. A csinos alakban megjelenő lap előfizetési díja egész évre 1 pengő 20 fillér. — Előfizetni a

Sylvester Nyomdánál
lehet TAHITÓTFALU (Pest megye)

NEM REKLÁM, HANEM VALÓSÁG

TELEFON:

13-35.

46-52

hogy dús választékban gyönyörű szabású férfi- és fiú ruhák olcsó árban a

TELEFON:

13-35.

MAGYAR RUHAIPAR

DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI és FIÚ RUHAÁRÚHÁZÁBAN

PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) szerezhetők be.

A református ifjúsági egyesületek első országos konferenciája Szigligeten lesz a balatonparti táborban 1927 augusztus 23. és 28. között.

A Biblia Olaszországban. Siena olasz város polgármestere elrendelte, hogy a városi hatóság ezután minden új házastárs számára emlékül adjon egy újtestamentumot. A katolikus Olaszország egyik városát utánozhatná Magyarország legalább minden protestáns városa.

Allami gépjárművezetői (soffőr) tanfolyam nyílik meg a m. kir. technológiai és anyagvizsgáló intézet keretében május hó 16-án este félhét órakor. Beiratás május hó 10-én d. e. 11—1 és d. u. 5—7 óráig az igazgatósági irodában, (VIII. József körút 6. I. 8.) hol részletes tájékoztató is kapható.

Keresünk olyan úri családot a Balaton partján vagy az ország más szép hegyesvidékén, akik hat hétre elvállalnának nyaralásra egy 15 éves bécsi fiút jó családból. A család az ellátásért járó összeget fizeti. Megkeresések Töltéssy Zoltán titkár címén, Budapest, IX. Üllői-út 29. II.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől
1927—994. szám.

Körlevél

a kebelbeli egyházközségek presbitériumaihoz.

A Romániához csatolt Felsőbánya lelkésze Nagy Lajos kiált segítségért hozzánk magyarországi hit-testvérekhez. Földjüket az állam kisajátította; a város régebben folyósított segélyét megvonta; tőkéjük hadikölcsönjegyzés folytán megsemmisült.

Önmagukat a teherbírás legfelsőbb fokáig meg-eröltették s így sem képesek templomukat, iskoláikat renováltatni, fenntartani s tehetetlenül kell nézniök, hogy a dicső multú egyház összeroskad, ha külső segítség nem érkezik.

A segélykiáltást meghalló és segíteni kész egyházközségeket kérem, hogy adományukat a cél megjelölésével f. évi július hó 1-ig: Egyházkerületi Pénztár Debrecen, Kollégium címre küldjék.

Debrecen, 1927 április 27.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Takarékpénztári csekkszám 43,916.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SÁRJÁT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsezerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáimért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a négyesületek hasonló ajándékkendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

Debrecenben rendelések átvételére Tóth József szabómester úr Csapó-utca 59. szám. — Ujpesten Petőcz Endre szabómester úr készséggel állanak feleim szolgálatára.

A középszabolcsi református egyházm. esperesi hivatalától.

T. ifj. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak papi szabó
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Egyházunk 40 évet jubiláló esperes lelkészét ünnepélye alkalmából egy szép kiállítású selyempalástartal akarja meglepni. Arra már nincs idő, tekintettel arra, hogy szeptember 12-én lesz az ünnepély, hogy mintát kérjek, azonban ismerve a céget és munkáját, kérem, hogy a palást kiváló minőségű legyen. A hossza 155 cm. legyen. Jutányos költségvetést és a palástot várva, vagyok kiváló tisztelettel.

Nyírbátor (Szabolcs m.), 1926 szept. 2-án.

Varga Károly, ref. lelkész.

Tek. ifj. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak papi szabó
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

A palástot megkaptuk, nagyon szép munka és kiváló anyag és drágának sem mondható. Az ünnepeltnek nagy örömet szerezünk vele. Az összeget ma postára tettem.

Kiváló tisztelettel
Nyírbátor, 1926 szept. 15. Varga Károly, ref. lelkész.

Kedves Szántó Úr!
Gyülekezetem abból az alkalomból, hogy a bícharmegyei Ártándra megválasztottak rendes lelkésznek, egy szép palástartal és süveggel óhajtott megajándékozni, melynek december 15-re legkésőbb itt kell lenni, mivel már karácsonykor, vagy előtte vasárnap kibúcsúzom. Kérem ezért azonnal értesíteni Szabó Károlyné címére, hogy a közönség előtt felmutathassa. Zárt levélben, hogy mennyibe kerül 159 cm. hosszú palást és 58-as süveg.

Válaszát várva és méltányos árat remélve, maradok kiváló tisztelettel
Kaba, 1926 nov. 30. Koródy Gyula, ref. lelkész.

Kedves Szántó Úr!
Az általa küldött palást és süvegnek csinosága, szépsége, művészi kivitele nagyon meglepett bennünket s igazán nagyon meg vagyok elégedve.

A pénz postán beküldtettem.
Kaba, 1926 dec. 13. Koródy Gyula, ref. lelkész.

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református ápolda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,

hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Demecser. Azt semmiképen se tessék tenni. Tanítsatok minden népeket. Azt azonban, hogy a hűtlen szülők magasabb tandíjjal rovasanak meg, helyénvalónak látnám.

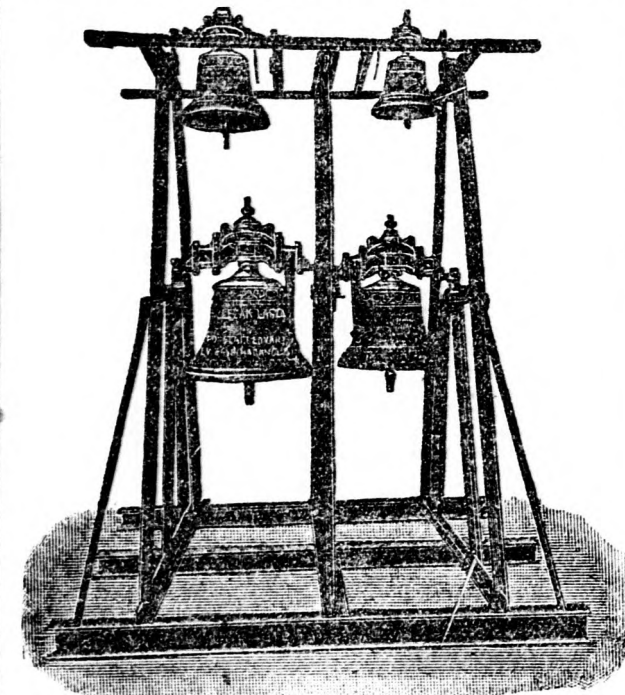
Debreczeni István
órásmeister
Debrecen, Péterfia-u. 8.
Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.

(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÖR-HÁZ” megállóhely A) B) C) D) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz. Kézművesipari Társulat versenyt a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntetve és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által díszoklevelével kitüntetve.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárúk
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

Protestáns egyházi irodalom.

	Pengő
Opsoomer K. W.: A vallás gyümölcse (51) 2-24	kve 4-04
B. Papp J.: A belmisszió hősei (51) 2-24, kve	4-04
Paulik I.: Az ágostai hitvallás (74)	1-20
— Jeruzsálem pusztulása (74)	—30
— Miért égette el Luther Márton a pápai iratait? (74)	—30
Payer S.: A dunántúli evang. egyház története (74)	—24
— A soproni evang. egyház története I. (74)	5-60
Pfennigsdorf—Haits: Krisztus a modern szellemi életben (74)	2-80
— Hit és szabadság (51) 2-24, kve	4-04
Pokóy J.: Protestantizmus hatása a magyar állami életre (51)	3-60
Pröhl H.: Az én tűzhelyem az én boldogságom (74)	—60
Protestáns Szemle (10) Főszerkesztő: Ravasz L. Félévre	8-20
Pruzinszky P.: Hitünk hősei (51)	2-24
— Hugonetták III. A pásztorok és a nyáj (51)	1-60
— U. a. IV. A camisárdok (51)	1-60
— Kálvin János (28) 2 kötet, kve	34-—
Raffay S.: Apokrifus evangéliumok (74)	2-30
— Jézus hasonlatai (51)	2-24
— Kiáltás a viharba (74)	—50
— Máté evangéliuma magyarázatokkal (74)	2-30
— Magyarázatos új testamentom I. (64)	5-—
— Újszövetségi apokrifusok (74)	4-50
Ravasz L.: Az emberélet útjának felén (10) II. kiadás	10-—
— A gyülekezeti igehirdetés elmélete (28) kve	17-—
— Látások könyve (10)	7-40
— Orgonazúgás. (Beszéd és előadások.) (10) s. a.	2-20
Református egyházi törvénykönyv (25)	2-20
Révész I.: Az íge fénye (25)	2-40
— Akire nem volt méltó a világ (10)	5-—
— A keresztyénség története (10)	3-—
— A magyar protestantizmus története (10)	3-—
— Magyarországi protestantizmus történelme (3)	2-50
— A magyarországi protestantizmus tud. tört. írása (10)	—40
— A mai magyar kálvinizmus (51)	—64
— Dévay Biró Mátyás tanításai (64)	3-60
— Mennyei nászdal (28)	2-—
— Munkái a pátenis korából (51)	1-70
— Élete 1826—1881. (25)	8-—
Robertson egyházi beszédei. Pál apostolnak a korinthusiakhoz írott két levele felett (28)	
— Az első levél	3-—
— A második levél	3-—
— Emberi és isteni nagyság (28)	5-—
— Győzelem a halál felett (28)	2-80
— A tiszta istenitisztelek (28)	2-80
Sheldon: Az Ó nyomdokain (51)	2-24
Sohm R.: Rövid egyháztörténetek (70) kve	3-50
Soltész J.: Konfirmációi káté (25)	—40
Szabó Á.: Külmisziói kalauz (51)	2-24
Szabó D.: A magyar protestantizmus problémái (36)	1-—
S. Szabó J.: Perényiek a magyar reform. szolgálatában (51)	—80
Szabolcska M.: Áhitat, szeretet (51)	2-24

„MÉLIUSZ”

könyv-, papir-, írószer- és
zeneműkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.

Postai megrendelések azonnal expedíátatnak.